

Rodzina – Wychowanie – Przyszłość, red. Elżbieta Osewska, Józef Stala
Wydawnictwo Naukowe UPJPII, Kraków 2020, s. 9–11
Seria „Nauki o Rodzinie”
ISBN 978-83-7438-947-1 (druk), ISBN 978-83-7438-948-8 (online)
DOI: <http://dxdoi.org/10.15633/9788374389488.01>

Wprowadzenie

Jan Paweł II, którego setną rocznicę urodzin obchodzimy w tym roku, był często nazywany papieżem rodzin, ponieważ tematyka małżeństwa i rodziny ujawniała się często zarówno jego nauczaniu ustnym, jak i w wydawanych dokumentach. Z jego wypowiedzi wynika, że bardzo dobrze rozumiał rodzinę, jej przemiany, szanse, możliwości, ale także trudności i zagrożenia. Jan Paweł II nieustannie podkreślał, że rodzina jest wspólnotą – wspólnotą życia, miłości, solidarności, wiary. Wspólnotą, którą trzeba otaczać opieką i wspierać, a jednocześnie szanować i respektować jej podmiotowość i prawa. W tym kontekście warto wrócić do przygotowanej podczas pontyfikatu Jana Pawła II Karty Praw Rodziny, która miała służyć nie tylko instytucjom kościelnym, ale wszystkim zainteresowanym osobom, podmiotom czy władzom. Zawarte w tym dokumencie prawa zostały oparte na podstawowych zasadach antropologii chrześcijańskiej i pozwalają usystematyzować podstawowe prawa odnoszące się do rodziny i jej rozwoju.

Po przypomnieniu prawa człowieka do zawarcia związku małżeńskiego, założenia rodziny, swobodnego decydowania o czasie narodzin, liczbie dzieci oraz o szacunku wobec każdego życia w art. 5 Karty Praw Rodziny podejmowane jest zagadnienie wychowania: „Rodzice, ponieważ dali życie dzieciom, mają pierwotne, niezbywalne prawo i pierwszeństwo do wychowania potomstwa i dlatego muszą być uznani za pierwszych i głównych jego

wychowawców. a) Rodzice mają prawo do wychowania dzieci zgodnie ze swoimi przekonaniem moralnymi i religijnymi, z uwzględnieniem tradycji kulturalnych rodziny, które sprzyjają dobru i godności dziecka; winni także otrzymywać od społeczeństwa odpowiednią pomoc i wsparcie konieczne do wypełnienia roli wychowawców. b) Rodzice mają prawo do swobodnego wyboru szkół lub innych środków niezbędnych do kształcenia dzieci, zgodnie z własnymi przekonaniem. Władze publiczne winny sprawić, że rozdział dotacji publicznych będzie rzeczywiście umożliwił rodzicom korzystanie z tego prawa, bez nakładania na nich niesprawiedliwych ciężarów. Rodzice nie powinni, w sposób bezpośredni czy pośredni, być zmuszani do dodatkowych wydatków, co stanowiłoby niesprawiedliwą przeszkodę lub ograniczenie możliwości korzystania z tego uprawnienia. c) Rodzice mają prawo do tego, że ich dzieci nie będą musiały uczęszczać do szkół, które nie zgadzają się z ich własnymi przekonaniem moralnymi i religijnymi. W szczególności wychowanie seksualne, stanowiące podstawowe prawo rodziców, winno dokonywać się zawsze pod ich troskliwym kierunkiem, zarówno w domu, jak i w wybranych i kontrolowanych przez nich ośrodkach wychowawczych. d) Naruszane są prawa rodziców, gdy państwo narzuca obowiązkowy system wychowania, z którego zostaje usunięta całkowicie formacja religijna. e) Podstawowe prawo rodziców do wychowywania dzieci powinno być wspierane przez rozmaite formy współpracy rodziców z nauczycielami i kierownictwem szkoły, a w szczególności przez dopuszczenie obywateli do uczestnictwa w działalności szkoły oraz w określaniu i wprowadzaniu w życie polityki wychowawczej. f) Rodzina ma prawo wymagać, by środki społecznego przekazu stanowiły pozytywne narzędzie budowania społeczeństwa i by wspierały podstawowe wartości rodziny. Jednocześnie rodzina ma prawo do odpowiedniej ochrony, a w szczególności do ochrony swych najmłodszych członków przed ujemnymi wpływami i nadużyciami ze strony środków przekazu” (Karta Praw Rodziny, art. 5).

Dlatego przywołując prawo do wychowania jako jedno z podstawowych praw rodziny, Redaktorzy i Autorzy niniejszej monografii *Rodzina – wychowanie – przyszłość*, wydanej jako kolejny już tom w serii *Nauki o rodzinie*, podejmują zagadnienie wychowania w rodzinie, podkreślając jego znaczenie dla przyszłości społeczeństwa, narodu i Kościoła. Aby przedstawić założenia wychowania w rodzinie i z rodziną, Eksperti odwołują się najpierw do diagnozy sytuacji współczesnej rodziny, zwłaszcza rodziny i polityki

społecznej w krajach Unii Europejskiej. Ukazują różnorodne uwarunkowania zewnętrzne, które wpływają na realizację procesu wychowania w rodzinie, jak również wskazują na wewnętrzne trudności – między innymi problemy związane z komunikacją interpersonalną we wspólnocie rodzinnej. Autorzy wracają do fundamentów wychowania w rodzinie, to jest rozumienia osoby, jej relacji wychowawczych, stylu życia rodziny, więzi rodzinnych i potrzeby wychowania do życia w rodzinie. Ukazują także kwestie związane z duchowością rodziny jako istotnym czynnikiem inspirującym i umacniającym rozwój i wychowanie najmłodszego pokolenia. Prezentują obrońców człowieka i rodziny. Przypominają znaczenie rodziców w procesie wychowania, podkreślając wartość wolności, miłości i prawdy w relacjach wychowawczych w rodzinie.

Monografia *Rodzina – wychowanie – przyszłość* jest skierowana zarówno do naukowców, ekspertów, studentów, jak i wszystkich zainteresowanych niniejszą problematyką, a przede wszystkim rodziców, opiekunów i wychowawców.

Elżbieta Osewska,
Prezes Polskiego Stowarzyszenia Familiologicznego

ks. Józef Stala,
Prorektor Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie